

Respons

Russland: Oppholdstillatelser og visum for utenlandske borgere

- Kort om ulike former for oppholdstillatelse i Russland:
 - Midlertidig oppholdstillatelse
 - Permanent oppholdstillatelse
 - Arbeidstillatelse
 - Studietillatelse
 - Visum
 - Statsborgerskap

Bakgrunn

Tillatelser som følge av søknad om asyl i Russland er behandlet i en egen respons – *Russland: Asylsystemet og rettigheter for asylsøkere* (Landinfo 2015).

Migrasjonspolitik i Russland utfordres av store ankomsttall, av at yttergrensen er svært lang, og av at det som før Sovjetunionens fall var intern migrasjon innenfor Sovjetunionens grenser, senere har blitt til migrasjon over yttergrenser. Kun USA har flere immigranter enn Russland. Ifølge Russlands føderale migrasjonstjeneste (FMS) reiste det ca. 16 millioner utenlandske borgere inn i Russland i 2014. Om lag 8 millioner av disse var registrert hos migrasjonsmyndighetene. Rundt 11 millioner utenlandske borgere oppholdt seg i landet i 2014 (FMS u.å.c). Ca. 35 % av de utenlandske borgerne antas å dra til Moskva-regionen (Kommersant 2014).

Flesteparten av de utenlandske borgerne som oppholder seg i Russland for å jobbe, kommer fra de tidligere sovjetstatene. Russland i stor grad er avhengig av arbeidsmigrasjon, fordi folketallet har vært synkende over mange år. Dessuten tar arbeidsmigranter mange jobber som russiske borgere ikke er interessert i å ha (Bershidskij 2015).

Det har blitt innført strengere lover på migrasjonsfeltet. Den 1. januar 2015 ble det innført regler om at borgere fra såkalte SUS-stater,¹ unntatt medlemmene i Eurasian Economic Union (Hviterussland, Kasakhstan, Kirgisistan og Armenia), må ha pass (utenrikspass) for å reise til Russland. Tidligere var det tilstrekkelig å kunne fremvise nasjonalt ID-dokument (Kommersant 2014). Regelverket for registrering av personer, både egne lands borgere og utenlandske borgere, har også blitt strengere.

Denne responsen redegjør i hovedsak for regelverk knyttet til ulike typer oppholdstillatelser. Det understrekes at Landinfo har begrenset informasjon om hvordan regelverket praktiseres. Etter Landinfos erfaring med Russland bør det også tas høyde for at ikke alle bestemmelser i loven i praksis etterleves. I de tilfellene Landinfo har konkret informasjon om reell praksis, blir det påpekt.

Juridisk rammeverk

Etter oppløsningen av Sovjetunionen i 1991, førte juridiske og administrative endringer til ny migrasjonspolitik. For det første ble *propiska*-systemet, som tidligere tildelte rett til å bo og jobbe i bestemte områder i Russland, oppløst. Dette førte til større grad av bevegelsesfrihet internt i landet. For det andre ble retten til å reise ut av Russland lovfestet i Konstitusjonen av 1993, og etter hvert også lovfestet i loven om innreise og utreise av den russiske føderasjon fra 1996 (ICMPD 2005).

Retten til innreise og utreise av Russland for utenlandske borgere er regulert i *loven om prosedyrer for innreise og utreise av den russiske føderasjon* (Lov om innreise og utreise 1996). I henhold til lovens kapittel 4, artikkel 24, kan utenlandske borgere reise inn og ut av Russland hvis de er i besittelse av visum eller gyldige ID-dokumenter. En utenlandsk borgers rett til å forlate Russland kan etter lovens kapittel 5, artikkel 28 begrenses dersom vedkommende er pågrepet og mistenkt for en kriminell handling, har blitt dømt for en kriminell handling (venter på å sone), har unndratt seg forpliktelser pålagt av domstolen, eller har utestående skatteinnbetaling. Innreise kan også begrenses i henhold til lovens artikkel 27 dersom personen er administrativt² utvist fra Russland.

Den *føderale loven om lovlig status for utenlandske borgere* (Lov om lovlig status for utenlandsk borger 2002) regulerer utenlandske borgeres status i Russland. Den regulerer også utstedelse av invitasjon til utenlandsk borger som grunnlag for innreise og registrering i Russland. Loven innførte et system for registrering av utenlandske borgere gjennom såkalte migrasjonskort, som må fylles ut ved kryssing av grensen. Kortet angir hvor man skal bo, oppholdets varighet og hvem som har invitert. Dette systemet resulterte senere i en egen lov – *føderal lov om migrasjonsregistrering av utenlandske borgere og statsløse i den russiske føderasjonen* – fra 2007.

¹ Dette er stater som tidligere var en del av Sovjetunionen. SUS har ni medlemsland per i dag: Armenia, Aserbajdsjan, Hviterussland, Kasakhstan, Kirgisistan, Moldova, Russland, Tadsjikistan og Moldova.

² *Administrativ utvisning* av utenlandske borgere fattes dersom personen har begått ulovlige handlinger, som er i konflikt med nasjonale sikkerhetsinteresser, beskyttelse av nasjonale grenser eller offentlig ro og orden. Administrativ utvisning fattes også dersom person har begått alvorlig brudd på lov om lovlig status for utenlandske borgere eller annen russisk lovgivning. Administrativ utvisning fattes av en dommer. Ved administrativ utvisning, person kan ikke returnere til Russland innen et visst antall år. *Deportasjon* er tvunget utsendelse av utenlandsk borger i tilfelle av tap eller opphør av juridisk grunnlag for opphold i Russland. Deportasjon finner sted som følge av vedtak fattet av FMS (Iontsev & Ivakhnyuk 2013).

Utenlandske borgere må registrere seg, senest syv dager etter ankomst.³ Det er den føderale loven om lovlig status for utenlandske borgere som regulerer ansettelse av utenlandske borgere i Russland.

Ulike typer oppholdstillatelse

Midlertidig oppholdstillatelse

Artikkel 6 i den føderale loven om lovlig status for utenlandske borgere regulerer midlertidig oppholdstillatelse. Midlertidig oppholdstillatelse gir en utenlandsk borger rett til å bo midlertidig i Russland frem til personen eventuelt søker og får permanent oppholdstillatelse (Lov om lovlig status for utenlandske borgere 2002).

Det er den føderale migrasjonstjenesten (FMS) som usteder midlertidig oppholdstillatelse. Midlertidig oppholdstillatelse gis for maks tre år. I henhold til en kvoteordning gis kun et bestemt antall midlertidige tillatelse hvert år (Lov om lovlig status for utenlandske borgere 2002; Goslugi u.å.). I 2009 var eksempelvis kvoten 200 300 på landsbasis, hvorav 10 000 i Moskva fylke og 1500 i Moskva by.

Enkelte grupper kan få midlertidig oppholdstillatelse utenfor kvoten. Dette omfatter for eksempel personer som er gift med russiske borgere som er fast bosatt i Russland, personer som er født på russisk territorium og personer som tidligere har hatt russisk statsborgerskap. Dette betyr at selv om kvoten er fylt, vil noen kategorier kunne søke og eventuelt få innvilget midlertidig oppholdstillatelse. Midlertidig asylstatus er ikke ført opp som grunn for å søke om midlertidig oppholdstillatelse utenfor kvoten (Lov om lovlig status for utenlandske borgere 2002).

Det koster 1600 russiske rubler (ca. 210 NOK per januar 2015) å søke om midlertidig oppholdstillatelse. Saksbehandlingen skal etter regelverket ikke ta mer enn seks måneder fra søknadsdato (Goslugi u.å.).

Midlertidig oppholdstillatelse gis i form av et stempel i den utenlandske borgerens ID-dokument, som bærer tittelen «Разрешение на временное проживание» (midlertidig oppholdstillatelse) (Goslugi u.å.).

Personer med midlertidig oppholdstillatelse har rett til å jobbe, men kun i føderasjonssubjektet der de søkte og fikk tillatelsen. De må søke særskilt om arbeidstillatelse (Lov om lovlig status for utenlandske borgere 2002; IRB 2011). Personen har på eget initiativ ikke rett til å endre bosted innenfor føderasjonssubjektet der tillatelsen ble gitt for, eller å velge bosted utenfor dette føderasjonssubjektet (Lov om lovlig status for utenlandske borgere 2002, art. 11).

Dokumenter som må leveres sammen med søknaden er gyldig ID-dokument, dokument fra siste oppholdsland som bekrefter fravær av kriminell atferd, dokument som bekrefter at personen er bosatt utenfor sitt hjemland, dokument fra kompetent helseinstitusjon i hjemlandet eller Russland som bekrefter fravær av narkotikaavhengighet og smittsomme

³ Dette gjelder ikke for personer som bor på hotell, gjestehus, mv. eller som oppholder seg på sykehus for medisinsk behandling (Lov om lovlig status for utenlandske borgere 2002).

sykdommer som er en fare for andre, samt en bekreftelse på at man ikke er smittet av HIV (FMS u.å.a).

I henhold til loven om lovlig status for utenlandske borgere (2002, art. 7) skal midlertidig oppholdstillatelse nektes dersom søkeren:

- 1) supports violent change of bases of the constitutional system of the Russian Federation, other actions creates the safety hazard of the Russian Federation or citizens of the Russian Federation;*
- 2) finances, plans terrorist (extremist) acts, assists in making of such acts or makes them, and equally other actions supports terrorist (extremist) activities;*
- 3) within five years preceding to day of filing of application about issue of permission to temporary residence, was exposed to administrative expulsion out of limits of the Russian Federation, deportation or it was transferred by the Russian Federation to the foreign state according to the international treaty of the Russian Federation on readmission or within ten years preceding to day of filing of application about issue of permission to temporary residence, repeatedly (two and more times) was exposed to administrative expulsion out of limits of the Russian Federation, deportation or it was transferred by the Russian Federation to the foreign state according to the international treaty of the Russian Federation on readmission;*
- 4) provided forgery or false documents or reported about itself obviously false data;*
- 5) it is condemned by the sentence which has entered legal force of court for making of heavy or especially serious crime or the crime which recurrence is acknowledged dangerous, or for the crime execution, connected with illicit trafficking in drugs, psychotropic substances and their analogs or precursors, the plants containing drugs or psychotropic substances or their precursors, and also their parts containing drugs or psychotropic substances or their precursors;*
- 6) has the outstanding or not removed criminal record for making of heavy or especially serious crime in the territory of the Russian Federation or beyond its limits, recognized by that according to the Federal Law;*
- 7) repeatedly (two and more times) within one year it was involved in the administrative responsibility for making of the administrative offense connected with infringement of the public order and public safety or violation of the mode of stay (accommodation) of foreign citizens in the Russian Federation or the procedure by them to the labor activity in the territory of the Russian Federation, or made the administrative offense connected with illicit trafficking in drugs, psychotropic substances and their analogs or precursors, the plants containing drugs or psychotropic substances or their precursors, and also their parts containing drugs or psychotropic substances or their precursors;*
- 8) within the next year from the date of issue of permission to temporary residence did not perform the labor activity in established by the legislation of the Russian Federation the procedure within hundred eighty days or did not receive the income or has no sufficient means in the sizes, allowing to contain and the members of the family being in its dependence, without resorting to the help of the state, at level not below the subsistence minimum established by the law of the subject of the Russian Federation in which territory temporary residence is authorized to it. Action of this situation does not extend on the foreign citizen:*
the size of which monthly average income or the size of the monthly average average per capita which income of the member of the family not below the subsistence minimum established by the law of the subject of the Russian Federation in which territory temporary residence is authorized to the specified foreign citizen. The monthly average income of the

foreign citizen and the monthly average average per capita income of the member of the family of the foreign citizen are determined according to the procedure, established by the authorized Government of the Russian Federation by the federal executive body; being trained on the full-time course of study in the professional educational organization of the Russian Federation; being trained on the full-time course of study in the educational organization of the higher education in the Russian Federation, including according to programs of preparation of scientific and pedagogical personnel in postgraduate study (adjunkture); pensioner or disabled person; relating to other categories of the persons which list is established by the Government of the Russian Federation;

9) after three years from the date of entrance has in the Russian Federation of premises on the bases, stipulated by the legislation no Russian Federation;

10) left the Russian Federation in the foreign state for permanent residence;

11) there are outside of the Russian Federation more than six months;

12) got married with the citizen of the Russian Federation, formed the basis for receipt of permission to temporary residence, and this scrap it is nullified by court;

13) is the patient with drug addiction, or has no certificate on absence at it of the disease caused by the human immunodeficiency virus (HIV infection), or suffers one of infectious diseases which represent danger to people around. The list of such diseases and the procedure for confirmation of their availability or absence affirm the authorized Government of the Russian Federation the federal executive body;

14) arrived to the Russian Federation according to the procedure, not requiring receipt of a visa, and did not provide in due time the documents specified in the subparagraph 1 of Item 5 of Article 6.1 of this Federal Law.

Landinfo har ikke funnet statistikk over antall innvilgelser av midlertidig (eller permanent oppholdstillatelse) fordelt på ulike nasjonaliteter. Statistiksiden til FMS gir imidlertid tall på det totale antallet innvilgelser: i 2014 fikk 227 916 personer innvilget midlertidig oppholdstillatelse, mens tallet for de første 10 månedene av 2015 var 298 362.

Permanent oppholdstillatelse

Ifølge lov om lovlig status for utenlandske borgere (2002, art. 8) kan en utenlandsk borger innvilges permanent oppholdstillatelse etter å ha bodd i Russland i minst ett år med midlertidig oppholdstillatelse. Søknad om permanent oppholdstillatelse må skje senest seks måneder før utløpet av den midlertidige oppholdstillatelsen.

Borgere av Hviterussland og Turkmenistan og utenlandske borgere som er definert som høyt kvalifiserte spesialister og deres familier, kan få permanent oppholdstillatelse uten ha blitt innvilget midlertidig tillatelse først (FMS u.å.b).

Det er FMS som usteder permanent oppholdstillatelse. Tillatelsen gis for fem år om gangen.⁴ Den må fornyes senest to måneder før utløpsdato, og kan fornyes et ubegrenset antall ganger (Lov om lovlig status for utenlandske borgere 2002; FMS u.å.b).

⁴ Dette viser at «permanent oppholdstillatelse» etter russisk definisjon ikke tilsvarer hvordan begrepet brukes i norsk utlendingsrett. I Norge innebærer permanent oppholdstillatelse at en ikke lenger behøver å fornye oppholdstillatelsen sin, mens det i Russland ser ut til å innebære at en får større forutsigbarhet i oppholdet, men at det like fullt fordrer fornyelse ved jevne mellomrom

Det koster 3500 russiske rubler å søke eller søke fornyet oppholdstillatelse i Russland. Saksbehandlingen skal etter regelverket ikke ta mer enn seks måneder fra mottatt søknad (FMS u.å.b).

Permanent oppholdstillatelse gir personen rett til å bosette seg der vedkommende ønsker i Russland, og man trenger ikke en særskilt arbeidstillatelse for å jobbe (IRB 2011). Vedkommende trenger ikke visum for å reise inn og ut av Russland.

Utenlandske borgere med permanent oppholdstillatelse i Russland må bekrefte sin status og bostedsadresse hos FMS én gang per år. Opphold som overstiger seks måneder utenfor Russland per år, vil medføre at de mister oppholdstillatelsen (FMS u.å.b).

Personer med permanent oppholdstillatelse får et bevis/dokument på dette. Dokumentet er blått og bærer tittelen «Вид на жительство иностранного гражданина» (oppholdstillatelse for utenlandsk borger») (Edison TD).

Det er de samme dokumentene som må leveres som ved søknad om midlertidig oppholdstillatelse, i tillegg til en bekreftelse på at man har tilstrekkelige økonomiske midler. Det er ikke krav om å legge ved attest om at man har flyttet til et annet land (FMS u.å.b).

Søknad om permanent oppholdstillatelse blir ikke akseptert⁵ dersom form og innhold på søknaden ikke oppfyller kravene, dersom det er feil i personopplysninger, fravær av dokumenter eller dersom fremlagte dokumenter ikke oppfyller lovens krav. Søknaden kan også bli avvist dersom varigheten av den midlertidige tillatelsen er kortere enn seks måneder eller dersom søkeren ikke har lovlig opphold i Russland. Søkeren må dokumentere at vedkommende har tilstrekkelig med midler til å kunne klare seg/bo i Russland, og det må legges ved barns fødselsattester, bostedsregistrering samt samtykke fra barn mellom 14 og 18 år til å bo i Russland. Omsider må det legges ved bekreftelse på at søker ikke er HIV-smittet, avhengig av narkotika eller har andre smittsomme sykdommer som kan være en fare for andre (FMS u.å.b).

Det er i all hovedsak de samme grunnene for å nekte å utstede midlertidig oppholdstillatelse, som gjelder for å nekte utstedelse av permanent oppholdstillatelse.

I 2014 ble 115 379 personer innvilget permanent oppholdstillatelse, mens de første 10 månedene i 2015 ble det gitt 113 919 slike tillatelser (FMS u.å.c).

Arbeidstillatelse

I henhold til artikkel 13 i loven om lovlig status for utenlandske borgere, kan utenlandske statsborgere over 18 år jobbe i Russland når de har arbeidstillatelse, eller såkalt *patent*.⁶

Det er i hovedsak to ulike typer arbeidstillatelser: standard arbeidstillatelser uten krav til lønnsnivå og der arbeidsgiver står som garantist, og arbeidstillatelser for høyt kvalifiserte

⁵ Det er uklart om den blir den avvist uten å tas til behandling, eller behandlet og avslått for ikke å fylle formkravene.

⁶ Patent er et dokument som gir en utlending som kom visumfritt, dvs. fra land uten krav om visum, til Russland rett til å arbeide. Man kan bare jobbe i føderasjonssubjektet der patentet ble gitt. Borgere av Eurasian Economic Union trenger ikke patent, bare arbeidskontrakt med arbeidsgiver. Patent utstedes for 12 måneder. Patentet kan forlenges for en måned om gangen. Den totale perioden for patentet kan ikke overstige 12 måneder fra tidspunktet for utstedelse, inkludert fornyelser (FMS u.å.d).

spesialister med lønnsnivå på minimum 2 000 000 rubler. Ved standard arbeidstillatelser må den ansatte ha et arbeidstilbud på søknadstidspunktet. Tillatelsen gjelder for så lenge kontrakten varer, men visum må fornyes. Høyt kvalifiserte spesialister trenger ikke å ha et arbeidstilbud i forkant, og blir innvilget tillatelser som gjelder for tre år (Angloinfo u.å.).

Utenlandske borgere i Russland som ikke trenger arbeidstillatelse er blant annet: personer med permanent eller midlertidig oppholdstillatelse (se s. 3), diplomater, akkrediterte journalister, vitenskapelig eller pedagogisk personell, utenlandske studenter som tar høyere utdanning og personer med flyktningstatus eller som har fått innvilget midlertidig asyl (Lov om lovlig status for utenlandske borgere 2002).

Borgere fra land som er med i Eurasian Economic Union (Armenia, Hviterussland, Kasakhstan og Kirgisistan) trenger ikke arbeidstillatelse for å jobbe i Russland.

Arbeidstillatelsen gir kun adgang til å jobbe i føderasjonssubjektet som er spesifisert i tillatelsen, og tillatelsen kan bare benyttes for arbeidet den ble gitt for (Expatica u.å.).

Russland har årlige kvoter for hvor mange arbeidstillatelser som gis til personer fra visumpliktige land. Fra januar 2015 er det derimot ikke lenger kvoter for arbeidstillatelsene som gis til personer fra ikke-visumpliktige land, for eksempel SUS-land. Disse må imidlertid likevel ha *patent* (Sinelschikova 2014).

Fra 2015 må alle utenlandske borgere som ønsker å jobbe i Russland, unntatt høyt kvalifiserte spesialister, oppfylle krav til russiskkunnskaper og samfunnskunnskap om Russland (Lexology 2014).

Dersom en person har inngått en formell arbeidskontrakt i Russland og relevante myndigheter er informert (og har innvilget arbeidstillatelse), skal vedkommende etter loven ha tilgang til helsehjelp i poliklinikker eller akutt- og spesialistbehandling. Dette får man gjennom VMI (Voluntary Medical Insurance), som er en slags forsikringspakke som arbeidsgiver tilbyr, eller gjennom avtale mellom helseinstitusjon og arbeidsgiver (Lov om lovlig status for utenlandske borgere 2002, art. 13, pkt. 10).

I 2014 ble det gitt 2 062 804 patenter, mot 1 585 716 per oktober 2015. I 2014 ble det gitt 1 065 307 arbeidstillatelser, mot 186 183 per oktober 2015. I 2014 ble det gitt 145 836 arbeidstillatelser til høyt kvalifiserte/faglært arbeidskraft, mot 52 389 per oktober 2015. Tallene for 2015 viser en betydelig nedgang sammenlignet med 2014. Dette har høyst sannsynlig sammenheng med fall i rubelen hvilket gjør arbeidsmarkedet vanskeligere, men henger også trolig sammen med at strengere krav for tidligere Sovjetborgere å komme til Russland og strengere krav for å få arbeidstillatelse.

Korrupsjon

Bevis for arbeidstillatelse utstedes av FMS. Ifølge en diplomatkilde (november 2014) er det lett å forfalske bevis for arbeidstillatelse. Etter det kilden kjente til er det først og fremst falske kopier av bevis for arbeidstillatelse som sirkulerer, og det er sannsynligvis et marked for å kjøpe slike dokumenter. Ifølge kilden er det for øvrig veldig lett å kjøpe ulike dokumenter i Russland.

Studietillatelse (studievisum)

I 2014 var det om lag 250 000 studenter fra rundt 150 land som studerte i Russland. Det største antallet studenter var fra tidligere sovjetrepublikker som Moldova, Tadsjikistan, Usbekistan og Ukraina. Land som Slovenia, Peru, Kina, Zambia, Syria og India er også representert ved russiske universiteter (Lyubinskaja 2014).

Utenlandske studenter som skal studere i Russland, kan få visum for 90 dager. I motsetning til andre typer visum (les mer om ulike typer visum nedenfor) kan et slikt visum forlenges mens man er i Russland. Ved forlengelse får man et såkalt flerreisevisum, som gjør at studenten kan reise inn og ut av Russland, for eksempel i ferier.

For å få flerreisevisum, må man legge ved attest på at man ikke er HIV-smittet og at man har forsikring. Flerreisevisum gjelder for ett år og kan deretter fornyes. Dersom man ikke søker fornyelse innen fristen (30 dager), må man forlate Russland ved utløpet av visumet, og komme tilbake på grunnlag av en ny invitasjon fra studieinstitusjonen (People's Friendship University in Russia u.å.); St. Petersburg State University of Economics u.å.).

Etter ankomst til Russland, må studenten registrere seg hos den føderale migrasjonstjenesten, senest innen 3 dager. Brudd på dette regelverket kan innebære bot og tvangsutsendelse fra Russland (St. Petersburg State Polytechnical University u.å.).

Utenlandske studenter har mulighet til å søke om midlertidig oppholdstillatelse. En student må imidlertid søke innenfor den årlige kvoten, med mindre studenten tilhører en av kategoriene som kan søke utenom kvoten (se over) (Lov om lovlig status for utenlandske borgere 2002, art 6.3).

Utenlandske studenter som studerer på fulltid i Russland, har mulighet til å søke om arbeidstillatelse utenom den årlige kvoten av arbeidstillatelser i Russland (Ministry of Education and Science of the Russian Federation 2015). Tillatelsen kan ikke overstige ett år og kan fornyes flere ganger. Arbeidstillatelsen bortfaller ved avslutning av studier (Alinga Consulting Group 2014).

Hva skjer med studietillatelsen dersom man ikke tar eller består eksamener, ikke betaler studieavgift eller ikke møter til forelesningsprogrammet?

Utenlandske studenter må inngå og underskrive en såkalt utdanningskontrakt med studieinstitusjonen. Det går igjen som et krav i slike kontrakter at betalingen må overholdes, og at det er kontraktsbrudd og grunnlag for utvisning dersom man ikke overholder betalingen. Det kan se ut som om det varierer fra institusjon til institusjon om det å ha strøket på eksamen, ikke møtt til forelesning, ikke holde normert tid, er å anse som kontraktsbrudd og grunnlag for utvisning fra studieinstitusjonen. Brudd på russisk lov (av et visst alvor) og alvorlig smittsom sykdom kan også føre til kontraktsbrudd.

Det fremgår av loven om lovlig status for utenlandske borgere (2002, art. 5, pkt. 7) at ferdigstillelse av studier eller opphør av studier ved studieinstitusjonen, danner grunnlag for forkortelse av det midlertidige oppholdet i Russland.

Når en person har fullført studiet må studenten returnere på et transittvisum. For å få et slikt visum må studenten ha en returbillett.

Utenlandsstudenter som blir utvist fra en studieinstitusjon, må forlate Russland innen to uker. Dersom dette ikke overholdes kan det medføre tvangsutsendelse fra Russland (Ryazan State Medical University u.å.).

Vil et «Norgesopphold» av noen ukers varighet midt i semesteret påvirke gyldigheten av studietillatelsen?

Det er et krav om at utenlandske studenter må informere studieinstitusjonen om at de skal reise bort, enten innad i Russland eller til utlandet. Dette er for at FMS skal kunne avregistrere vedkommende. Uten å ha blitt avregistrert, kan ikke vedkommende student registreres på nytt ved innreise. Studieinstitusjonen må informeres senest tre dager før avreise. Dersom dette ikke overholdes, kan det medføre bot for studenten eller studieinstitusjonen på 40 000–50 000 rubler (ca. 5000–6000 kroner) (Ryazan State Medical University u.å.).

Dersom en utenlandsk student oppholder seg mer enn syv dager i en annen russisk by enn der vedkommende studerer, må hun/han registrere seg hos FMS på det nye oppholdsstedet. Ved retur til studiestedet/institusjonen må kontoret for utenlandsstudenter informeres om at vedkommende har vært registrert et annet sted. Dersom en utenlandsk student endrer adresse, må studieinstitusjonen informeres om dette (Ministry of Education and Science of the Russian Federation 2015).

Med andre ord så vil ikke opphold i utland eller i andre russiske byer *i teorien* påvirke gyldigheten av tillatelsen, såfremt man orienterer skolen og følger regelverket.

Korrupsjon innen høyere utdanning – kreves det betaling av bestikkelser for å beholde eller forlenge studietillatelser, dersom man ikke følger det oppsatte løpet?

Høyere utdanning i Russland er preget av korrupsjon, og det er relativt vanlig at det betales bestikkelser. Bestikkelsene dreier seg ofte om å betale for å få en bedre karakter enn man kunne fått uten å betale bestikkelser, og/eller å betale ekstra for å komme inn på et universitet/høyskole (School of Russian and Asian Studies 2011; Denisova-Schmidt, Leontyeva & Prytula 2014).

I en artikkel fra tidsskriftet International Higher Education (2015) forklares korrupsjon og bestikkelser i høyere utdanning i Russland med at fakultetene er under press fra universitetsadministrasjonen om å beholde antallet studenter. En del av bakgrunnen er nedgangen i fødselsraten i Russland siden 1990-tallet, som har medført færre søkere til universiteter. Offentlige universiteter mottar sin statlige støtte etter hvor mange studenter de har. Dersom de utviser studenter, må de returnere penger de har fått fra staten for disse studentene. Dette lar seg vanskelig gjøre ettersom pengene som regel allerede har gått til betaling av personell og andre kostnader. Det er vanskelig å få seg jobb i Russland i dag uten universitetsutdanning, og mange som i utgangspunktet ikke er kvalifisert, søker seg inn. Dette fører til en slags gjensidig avhengighet mellom universitetene og studentene, som bidrar til korrupsjon. I tillegg er universitetsansatte lavt lønnet, hvilket også bidrar til at man tar seg ekstra betalt dersom studenter tilbyr penger for fordelaktig behandling.

Visum

Enkeltvisum eller visum for inntil to reiser innvilges for inntil 90 dagers varighet. Enkeltvisum kan søkes flere ganger, også etter hverandre, men visumets varighet kan ikke

Respons **Russland: Oppholdstillatelser og visum for utenlandske borgere**

overstige mer enn 90 dager i en 180 dagers periode. Flerreisevisum kan utstedes med inntil fem års varighet, men kan per gang ikke overstige mer enn 90 dager i en 180 dagers periode (Den russiske ambassade i Oslo u.å.a).

Det er ulike typer visum til Russland: turistvisum, visum for privatbesøk, forretningsvisum, arbeids- og studievisum og transittvisum. I tillegg får de som har midlertidig oppholdstillatelse utstedt flerreisevisum med et ubegrenset antall inn- og utreiser, som er gyldig i tre år.

Turistvisum

For å søke om turistvisum må det legges ved utfylt søknadsskjema, pass, et passbilde og dokumentasjon på betalt reiseforsikring. Et turistvisum kan ikke ha lengre varighet enn 30 dager. Visumpliktige utlendinger som skal reise på turistvisum til Russland, må kunne fremvise bekreftelse⁷, turistvoucher og returbilletter med bekreftet utreisedato. Søkeren kan også bli bedt om å dokumentere at man har tilstrekkelige midler til å dekke reisen og oppholdet i Russland (Den russiske ambassade i Oslo u.å.).

Visum for privatbesøk

Visum for privatbesøk kan ha en varighet i inntil 90 dager, men samsvarer kun med datoer for inn- og utreise slik det oppgis i invitasjonsbrevet. Ved privatbesøk skal søknad om visum inneholde følgende dokumentasjon: utfylt søknadsskjema, pass, et passbilde samt dokumentasjon på betalt reiseforsikring. Søknaden må også inneholde en invitasjon skrevet/utstedt av FMS, etter anmodning fra den inviterende part (privatperson) (Den russiske ambassade i Oslo u.å.c).

Forretningsvisum

Forretningsvisum kan vare fra én til tolv måneder, og kan være gyldig for enten en, to eller flere innreiser. Forretningsvisum kan ikke overstige 90 dager innenfor en 180 dagers periode. Med andre ord, en person som har fått et visum som er gyldig i tolv måneder med flere innreiser og som har vært i landet uavbrutt i tre måneder, må forlate Russland og returnere etter tre nye måneder. Søknad må inneholde utfylt søknadsskjema, pass, et passbilde, betalt reiseforsikring samt dokumentasjon på formålet med reisen til Russland (Den russiske ambassade i Oslo u.å.d).

Arbeids- og studievisum

Det utstedes kun enkeltvisum til disse formålene, med varighet på 90 dager. Det kan søkes om forlengelse (se over om studievisum). Høyt kvalifiserte spesialister som har fått arbeidskontrakt i Russland kan søke om arbeidsvisum for tre år. Visumsøknaden må inneholde utfylt søknadsskjema, nasjonalt pass, et passbilde, betalt reiseforsikring, invitasjon skrevet/utstedt av FMS, etter anmodning fra den som inviterer visumsøkeren til å studere eller arbeide i Russland. Det må i tillegg legges ved en negativ HIV-test i original, som må inneholde informasjon om pasienten, original underskrift av legen og den medisinske

⁷ Det spesifiseres ikke hva slags bekreftelse.

organisasjonens stempel. HIV-testen må ikke være eldre enn tre måneder (Den russiske ambassade i Oslo u.å.e).

Transittvisum

Personer som skal reise gjennom russisk territorium til et annet land, trenger et transittvisum. Søknad om transittvisum skal inneholde utfylt søknadsskjema, nasjonalt pass, et passbilde, betalt reiseforsikring, gyldig visum til landet man planlegger å reise til etter å ha krysset russisk territorium samt flybillett/togbillett til og fra Russland (ikke reservasjon).

Man trenger ikke transittvisum ved opphold i inntil 24 timer fra ankomst i transittområde på flyplassen i forbindelse med mellomlanding. Transittvisum har vanligvis maksimal gyldighet i inntil 3 dager. Det kan utstedes både enkeltvisum og visum for to innreiser (Den russiske ambassade i Oslo u.å.f).

Falsk underlagsdokumentasjon i forbindelse med visum

Landinfo er kjent med forekomsten av falske underlagsdokumenter i forbindelse med søknad og utstedelse av visum til Russland. Den regionale avisen Fontanka skrev blant annet i oktober 2015 om utbredt bruk av falske invitasjonsbrev fra utdanningsinstitusjoner og bedrifter i St. Petersburg. Undersøkelser av bedrifter som har utstedt hundrevis av invitasjoner til syriske forretningsmenn, avdekket at dette er bedrifter som ikke finnes i virkeligheten. Ifølge den russiske sikkerhetstjenesten som siteres i artikkelen, skal mange av innehaverne av slike visum senere har reist nordover for å komme seg over den norsk-russiske grensen der de har søkt asyl i Norge (Korotkov 2015).

Statsborgerskap

I henhold til artikkel 13 første ledd punkt a) i den russiske statsborgerloven kan utenlandske borgere over 18 år som har bodd uavbrutt i landet i fem år etter at de fikk innvilget permanent oppholdstillatelse, søke om statsborgerskap etter generell prosedyre. Botid vurderes som uavbrutt dersom personen ikke har vært ute av Russland i mer enn tre måneder innenfor ett år (Lov om statsborgerskap 2002).

Det settes ytterligere vilkår for innvilgelse av statsborgerskap utover fem års botid. Det er krav om at man har kunnskap om og har etterlevet grunnloven og russiske lover, at man har språkkunnskaper i russisk,⁸ at man har økonomisk grunnlag for å oppholde seg i Russland samt frasigelse av annet statsborgerskap. Sistnevnte er imidlertid ikke et krav, og kan fravikes dersom dette fremgår av en internasjonal avtale Russland har undertegnet, eller frasigelse ikke er mulig og utenfor personens kontroll (Lov om statsborgerskap 2002).

Kravet til botid kan i visse tilfeller reduseres til ett år dersom man har høy oppnåelse i vitenskap, teknologi eller kultur, eller har blitt innvilget politisk asyl eller flyktningstatus i Russland.⁹

⁸ Loven sier at prosedyre for å fastsette språkkunnskaper bestemmes av egne regler for vurdering av russisk statsborgerskap (Lov om statsborgerskap 2002).

⁹ Politisk asyl og flyktningstatus innvilges svært sjelden. Se mer informasjon i Landinfo respons Russland Asylsystemet og rettigheter for asylsøkere (2015).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Alinga Consulting Group (2014, 26. januar). Students Can Now Get Work Permits. *Alinga Consulting Group*. Tilgjengelig fra http://www.acg.ru/english/students_can_now_get_work_permits [lastet ned 22. januar 2016]
- Angloinfo (u.å.). Work permit application. *Angloinfo*. Tilgjengelig fra <http://russia.angloinfo.com/working/work-permits/work-permit-application/> [lastet ned 12. januar 2016]
- Bershidskij, L. (2015, 15. juni). Why Russia Still Attracts Immigrants. *BloombergView*. Tilgjengelig fra <http://www.bloombergtview.com/articles/2015-06-15/why-russia-still-attracts-immigrants> [lastet ned 13. januar 2016]
- Denisova-Schmidt, E. , Leontyeva, E. , & Prytula, Y. (2014, 17. juni). *Corruption at Universities is a Common Disease for Russia and Ukraine*. Harvard University: Center for Ethics. Tilgjengelig fra <http://ethics.harvard.edu/blog/corruption-universities-common-disease-russia-and-ukraine> [lastet ned 11. januar 2016]
- Den russiske ambassade i Oslo (u.å.a). Generelt om visa til Russland. *Oslo: Den russiske ambassade i Oslo*. Tilgjengelig fra http://www.norway.mid.ru/visa_01.html [lastet ned 12. januar 2016]
- Den russiske ambassade i Oslo (u.å.b). Turistvisum. *Oslo: Den russiske ambassade i Oslo*. Tilgjengelig fra http://www.norway.mid.ru/visa_02.html [lastet ned 12. januar 2016]
- Den russiske ambassade i Oslo (u.å.c). Visum ved privatbesøk. *Oslo: Den russiske ambassade*. Tilgjengelig fra http://www.norway.mid.ru/visa_03.html [lastet ned 12. januar 2016]
- Den russiske ambassade i Oslo (u.å.d). Forretningsvisum. *Oslo: Den russiske ambassade i Oslo*. Tilgjengelig fra http://www.norway.mid.ru/visa_04.html [lastet ned 12. januar 2016]
- Den russiske ambassade i Oslo (u.å.e). Arbeids- og studievisum. *Oslo: Den russiske ambassade i Oslo*. Tilgjengelig fra http://www.norway.mid.ru/visa_05.html [lastet ned 12. januar 2016]
- Den russiske ambassade i Oslo (u.å.f). Transittvisum. *Oslo: Den russiske ambassade i Oslo*. Tilgjengelig fra http://www.norway.mid.ru/visa_06.html [lastet ned 12. januar 2016]
- FMS, dvs. Føderale migrasjonstjenesten (u.å.a). *Выдача разрешения на временное проживание [Utstedelse av midlertidig oppholdstillatelse]*. Moskva: FMS. Tilgjengelig fra <http://www.fms.gov.ru/gosuslugi/item/12896/> [lastet ned 4. desember 2015]

Respons **Russland: Oppholdstillatelser og visum for utenlandske borgere**

- FMS (u.å.b). *Выдача вида на жительство [Utstedelse av oppholdstillatelse]*. Moskva: FMS. Tilgjengelig fra <http://www.fms.gov.ru/gosuslugi/item/12897/> [lastet ned 4. desember 2015]
- FMS (u.å.c). *Сведения по миграционной ситуации в Российской Федерации за 2014 год [For information on the migration situation in the Russian Federation for 2014]*. Moskva: FMS. Tilgjengelig fra http://www.fms.gov.ru/fms/activity/stats/Statistics/Statisticheskie_svedeniya_po_migracionno/2/ [lastet ned 22. januar 2016]
- FMS (u.å.d). *ПАМЯТКА ДЛЯ ИНОСТРАННЫХ ГРАЖДАН ПО ОФОРМЛЕНИЮ ПАТЕНТА [Guide for utenlandsk borger for registrering av patent]*. Tilgjengelig fra <http://www.fms.gov.ru/gosuslugi/item/18146/> [lastet ned 12. januar 2016]
- FMS (u.å.e). *Трудовая деятельность различных категорий иностранных граждан на территории РФ [Arbeidsmuligheter for ulike kategorier av utenlandske borgere i Russland]*. FMS. Tilgjengelig fra <http://www.fms.gov.ru/gosuslugi/item/18146/> [lastet ned 22. januar 2016]
- Ivakhnyuk, I. & Iontsev, V. (2013, september). *Return Migration – Russia. CARIM-East Explanatory Note 13/16*. European University Institute: Robert Schuman Centre for Advanced Studies. Tilgjengelig fra http://www.carim-east.eu/media/exno/Explanatory%20Notes_2013-16.pdf [lastet ned 25. januar 2016]
- Kommersant (2014, 24. juni). Russia toughens migration policy for CIS citizens. *Russia Beyond the Headlines*. Tilgjengelig fra http://rbth.com/news/2014/06/24/russia_toughens_migration_policy_for_cis_citizens_37673.html [lastet ned 13. juni 2016]
- Korotkov, D. (2015, 13. oktober). Сирийцы хлынули в Петербург [Syrere strømmer til St. Petersburg]. *Fontanka*. Tilgjengelig fra <http://www.fontanka.ru/2015/10/13/148/> [lastet ned 22. januar 2016]
- Lexology (2014, 23. mai). Foreigners to prove Russian language and civilisation knowledge to work or reside in Russia. *Lexology*. Tilgjengelig fra <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=69b79c2e-0fad-4ba9-a80f-901fe60734fa> [lastet ned 13. januar 2016]
- [Lov om innreise og utreise] (1996). *Федеральный закон от 15 августа 1996 г. N 114-ФЗ "О порядке выезда из Российской Федерации и въезда в Российскую Федерацию" [Føderal lov om prosedyrer for innreise og utreise av den russiske føderasjonen]*. Consultant. Tilgjengelig fra <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=191870;fld=134;dst=1000000001,0;rnd=0.29458188032731414> [lastet ned 3. desember 2015]
- [Lov om lovlig status for utenlandsk borger] (2002). *Федеральный закон от 25 июля 2002 г. N 115-ФЗ О правовом положении иностранных граждан в Российской Федерации [Føderal lov om lovlig status for utenlandske borgere i den russiske føderasjonen]*. Consultant. Tilgjengelig fra <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=191888;fld=134;dst=1000000001,0;rnd=0.6784176805522293> [lastet ned 12. januar 2016]
- [Lov om statsborgerskap] (2002). *Федеральный закон Российской Федерации от 31 мая 2002 года №62-ФЗ о гражданстве Российской Федерации [Om statsborgerskap i den russiske føderasjonen]*. Consultant. Tilgjengelig fra <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=173612;fld=134;dst=1000000001,0;rnd=0.1410181492101401> [lastet ned 12. januar 2016]
- Lyubinskaja, D. (2014, 18. februar). Russian universities to change admission rules for foreign students. *Russia Beyond the Headlines*. Tilgjengelig fra http://rbth.com/society/2014/02/18/russian_universities_to_change_admission_rules_for_foreigners_34313.html [lastet ned 22. januar 2016]
- ICMPD, dvs. International Centre for Migration Policy Development (2005). *Overview of the migration systems in CIS countries*. Vienna: ICMPD. Ikke lenger tilgjengelig på nett.
- IRB, dvs. Immigration and Refugee Board of Canada (2011, 7. november). *Russia: requirements and procedures to obtain a temporary residence permit, a permanent residence permit, and citizenship*

through marriage. Ottawa: IRB. Tilgjengelig via UNHCR Refworld
<http://www.refworld.org/docid/5072b89c2.html> [lastet ned 4. desember 2015]

- Landinfo (2015, 16. november). *Landinfo respons Russland: Asylsystemet og rettigheter for asylsøkere*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/3252/1/3252_1.pdf [lastet ned 3. desember 2015]
- Ministry of Education and Science of the Russian Federation (2015, 5. juni). *Employment for foreign students Tsogu is real*. Moskva: Ministry of Education and Science of the Russian Federation. Tilgjengelig fra <http://en.russia.edu.ru/news/2217/> [lastet ned 11. januar 2016]
- People's Friendship University in Russia (u.å.). *Migration, multiple visa, RF entry and exit rules*. Moskva: People's Friendship University in Russia. Tilgjengelig fra <http://www.rudn.ru/en/?pagec=1467> [lastet ned 11. januar 2016]
- Ryazan State Medical University (u.å.). *Registration of Foreign Citizens*. Moskva: Ryazan State Medical University. Tilgjengelig fra https://www.rzgm.ru/en/college_entrants/registration_foreign_citizens/ [lastet ned 11. januar 2016]
- Rumyantseva, N. & Denisova-Schmidt, E. (2015). *Institutional Corruption in Russian Universities*, I: International Higher Education, No. 82 s. 18-19. Tilgjengelig fra <file:///C:/Users/viko/Downloads/8871-14912-1-SM.pdf> [lastet ned 11. januar 2016]
- Sinelschikova, Y. (2014, 5. desember). Changes to migration regulations aim to legalize shadow workers. *Russia Beyond the Headlines*. Tilgjengelig fra http://rbth.com/arts/2014/12/05/changes_to_migration_regulations_aim_to_legalize_shadow_workers_42011.html [lastet ned 13. januar 2016]
- School of Russian and Asian Studies (2011, 8. august). *All Moscow's Bribes*. Moskva: School of Russian and Asian Studies. Tilgjengelig fra http://www.sras.org/all_moscow_bribes [lastet ned 11. januar 2016]
- St. Petersburg State University of Economics (u.å.). *Visa and migration issues*. St. Petersburg: St. Petersburg State University of Economics. Tilgjengelig fra <http://en.unecon.ru/admissions/exchange/visa-and-migration-issues> [lastet ned 11. januar 2016]
- St. Petersburg State Polytechnical University (u.å.). *Residence regulations in Russian Federation for international students*. St. Petersburg: St. Petersburg State Polytechnical University. Tilgjengelig fra http://imop-spbpu.ru/en/add_ed/rules_for_foreign_nationals [lastet ned 11. januar 2016]
- Weir, F. (2013, 27. oktober). Russia needs immigrants, but can it accept them? *CSMonitor*. Tilgjengelig fra <http://www.csmonitor.com/World/Europe/2013/1027/Russia-needs-immigrants-but-can-it-accept-them> [lastet ned 13. januar 2016]

Muntlige kilder

- Diplomatkilde. Møte november 2014.

© Landinfo 2016

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.